

1948 14. Septembei prentaðir á hesi prentsmiðju.

Lýsingar

Tá høvdu blaðstjórnarnir ikki blaðhólar at arbeiða í, og tí noyðust teir altíð hugnaligt sínámillum.

Blaðstjórnarnir vóru tá: Villi Sørensen á Sosialinum, Louis Zachariassen á Tingakrossi, Andrias Ziska á Friu Føroyum og Erlendur Patursson á 14. Septembei.

Tað hevur helst verið møðsamt hjá teimum at skiftast um skrivstovuna, heldur Poul Arne, tí ein partur av arbeiði teirra var at ringja til fyrirkur og biðja um lýsingar, sum var grundarlagið undir øllum blaðum, um tey skuldu bera seg búskaparliga.

Tá eins og í dag, var tað Dimmalætting sum var lýsingarblaðið burturav, har fyrirkurarnar lýstu í og tann sum hevði sett lýsing í Dimmalætting kundi vera vissur um, at hann dagin eftir hevði allar blaðstjórnarnar í telefonini.

Hetta gekst eisini væl fyrri tann fyrsta blaðstjóran, sum fekk innivist á skrivstovu, men tá tann seinasti í røðini at enda slapp framat at røkja hesa serligu uppgávu, er greitt, at hann fekk kalda móttøku, tá hann bar fram ørindi síni.

Arbeidsbyrðan

At prentsmiðjan hjá Arnold Øster í fyrstiarunum prentaði fleiri bløð, skapti eina stóra arbeidsbyrðu. Tað var tí ógjørligt bert at nýta dagtímararnar at arbeiða í, og var tað ikki óvanligt, at prentararnir arbeiddu í 36 tímar út í eitt koyr, sigur Arnold Øster við Sosialin. – Tað var heldur ikki óvanligt, at kona mín Kristina plagdi at koma á prentsmiðjuna við mati til okkara, sum var etin, meðan vit stóðu við pressuna, sigur Arnold og heldur fram: – Ringt var eisini at halda skil

á við hvørt, hvat blað ið í løtuni prentaði, og einaferð minnst eg, at eg av misgávm kom at prenta eina lýsing í Tingakross, har stóð „Haldið Sosialin“. – Jú, hetta var P.M. Dam ógvuliga fegin um, og hann takkadi eisini Louis Zachariassen, sum ikki helt hetta vera serliga skemtiligt, sigur Arnold og brosar.

Eina ferð kom setinissan í eitt blað. Har stóð, at ein maður á Húsum tann 77. apríl fylti 7 ár. – Jú, slíkt hendi eisini tá, sigur Arnold og skoytir uppi, at tað ikki bert er í dag, at prentvillur eru í bløðunum.

Valbløð

Serliga nógv var at gera á prentsmiðjuni upp undir val, sigur Arnold og heldur fram: – Tá kappaðust flokkarnir um at senda valbløð í hvørt hús í Føroyum. Tá-tíðar teknikkur loyvd bert at prenta fyra síður og í hesi stódd komu øll bløðini vanlig. Valbløðini vóru oftast í fleiri síðum, og arbeiðið við at falsa og leggja inn í bløðini var gjørt við hond.

– Serliga minnst eg einu náttina, tá Kristina og eg fóru á posthúsið við einum valbløði. Tá leigaðu vit ikki bil á Posthúsið, men bóru bløðini hagar. Serliga lögdi hevur tað sæð út hesa ferðina. – Kavi og kalt var, og tá vit komu til Krókabrekuna, settust vit og skreiddu oman til Essaba.

Vit plagdu at seta bløðini til bygdarnar í hølið har postsmøgnarnar eru, tí hurið in har stóð ólest alt samdøgríð. Vit plagdu at vera lidnir at prenta bløðið um 3-4 tíðina, og har stóðu bløðini so til postmenninir komu til arbeiðis um 6 tíðina.

– Hóast vit vistu, at fólk plagdu at fara inn higar um náttina, at fáa sær eitt blað, so hendi annars einki herverk, men tað var tó mangantorført at fáa bløðini út á bygdarnar til tíðina, um Posthúsið hevði ov fá eintøk morgunin eftir. Oskar Hermansen, sum einu tíðina arbeidði hjá okkum fann upp á ráð. Hann legði nøkur

bløð og viðmerkti „Til stuldur“.

Arnold Øster sigur at enda, at onkur hevði fingið hugskotið, at breiða alt upplagið, sum skuldi út á bygdarnar, eftir Aarvegnum eina náttina. Tá fingi vit eina postsmøgu at koyra bløðini í, sum skuldu út á bygd.

Tíbetur vóru formarnir ikki lagdir av, og vit prentaðu nýtt upplag av Tingakrossi, sum kom út á bygdarnar – tó ein dag seinni enn vanligt.

Keypti prentsmiðju

Í 1954 byrjar eitt nýtt tíðarskeið fyri Sosialin, tá Karbech keypti prentsmiðjuna á Heygsbreyt frá Fólka-flokknum og fer at prenta Sosialin á egnu prentsmiðju.

Á prentsmiðjuni hjá Karbech starvaðist Tummus Jensen sum prentari og Sámál Olsen, prentari á Oyggiatíðini var lærilgur. Sámál Olsen sigur við Sosialin, at hann kom í læru á Prentsmiðjuni á Heygsbreyt í 1962 17 ára gamal. Hann hevði sakt lærupláss-eftir lýsing í Sosialinum, og at hann annars ikki vist nógv um slíkt arbeiðspláss, sum ein prentsmiðja var, tó at hann undraðist ikki sørt yvir arbeiðsumstøðurnar á tí gomlu prentsmiðjuni.

Fyrsta arbeiði hansara var at kynda upp á prentsmiðjuni, sum tá hevði kolfýr. Seinni gjørdist hetta arbeiðið lættari, tá petroleumsovnur var innlagdur.

Um hetta mundið kemur Sosialurin út tvær ferðir um vikuna, men framvegis bert í fyra síðum. Judith Jacobsen, bókbíndari, sum hevði Bókbíndaravirki í húsunum hjá Herluf Arnesson, hevði fingið nýggja falsmaskinu, og hagar plagdu teir á Heygsbreyt at fara við blaðnum til falsingar, og síðan vóru ungfólk, sum pakkaðu bløðið og koyrdu tað á Posthúsið.

Avloðað pressa

Í 1964 keypti Javnaðarflokkurin prentsmiðjuna frá Karbech. Villi Sørensen hevði verið blaðstjóri á Sos-

Tveir eldhugaðir ungir blaðmenn á Sosialinum fyrri eini 20 árum síðani: Johnsigurd Johannesen, sjónvarpsmaður og Jóhann Mortensen, útvarpsmaður

ialinum síðani 1952 og var tað eisini framvegis, tó at hann búði í Klaksvík. Hann sendi tilfar við postinum, men tað var mangan trupult at fáa hetta og annað tilfar rættstundis, og tí arbeiðdu teir mangan til langt út á kvøldið, og onkundi út á náttina, sigur Sámál.

Vit hugsaðu kortini ikki nógv um tað, tí tað hevði altíð verið soleiðis, at bløðini vóru skrivaði um dagin, og at prentararnir arbeiddu um náttina.

– Serliga minnst eg einu ferðina, vit prentaðu páskablaðið, sigur Sámál og heldur fram: – Avgjørt var frammanundan, at blaðið skuldi hava nøkur orð um páskahalguna, men tá tey ikki komu fram tá blaðið skuldi í prent, setti Karbech seg við setimaskinuna. Hann hevði einki handrit at skriva eftir, men gjørdi sjálvur orðini, sum hann setti beinleiðis. Karbech var sera kónur í føroyskum, og dugdi avbera væl at skriva, sigur Sámál.

Í 1972 gjørdist Tummus Jensen so sjúkur, at hann noyðdist at gevast at arbeiða. Sámál var tá eitt tíðarskeið einsamallur á prentsmiðjuni, sum nú bert prentaði eitt blað um vikuna.

Tummus Pauli Thomsen, prentari, sum framvegis arbeiðir á Sosialinum, kom hagar í 1974.

Nú byrjaði ein ávís útbýgging av prentsmiðjuni, tá teir keyptu eina lítla pressu, sum kallast ein veingjaautomat. Henda varð nýtt til at prenta smærri prentlutir við, og var hetta seinasta prentararbeiði við blýggi, sum var gjørt á prentsmiðjuni á Heygsbreyt.

Sama árið 1974 keypti Javnaðarflokkurin húsin í Sjúrdagøtu 9, har Sosialurin seinast hevur havt innivist. Menn áasannaðu, at nýmótans off-sett teknikkur var framtíðin innan blaðútgávu, og at tað tí ikki var ráðiligt at útbýggja prentsmiðjuna á Heygsbreyt, sum hevði slitnar ótíðarhóskandi maskinur. Tó høvdu teir á gomlu prentsmiðjuni keypt eina nýggja setimaskinu og innrættað myrkakamar, sum er partur av útbúnað til Off-sett teknikk, og hetta var flutt oman í húsin í Sjúrdagøtu, og hevur verið í nýtslu til dagin í dag.

Tá Sosialurin nú ikki longur var prentaður á egnu prentsmiðju, vóru filmir gjørdir av blaðnum, tá tað var umbrótið, og hesir vóru

síðan sendir á Dimmalætting, har blaðið var prentað. Sámál arbeiði á Sosialinum í 14 ár, og sigur um arbeiðsgongdina, at hon fyrru árinu ikki líktist nógv tí, ein prentari fæst við í dag. Tá var innihaldið í blaðnum eitt sindur órðvís, og ikki var gjørt so nógv burturúr tíðindaflutninginum, sum í dag.

– Einaferð vóru vit kvikir, sigur Sámál og heldur fram: – Hetta var tá J.F. Kennedy, forsetin í USA var myrður.

Blaðið var farið til prentingar, tá vit frættu hesi tíðindi. Jákup Lindenskov skrivaði eina grein í skundi, og vit noyðust at prenta forsiðuna um aftur, sum tó kom rættstundis út dagin eftir. – Hetta vóru helst ferskastu tíðindini sum higartil høvdu verið í Sosialinum sigur Sámál at enda.

Í 1977 keypti Einar Joensen prentsmiðjuna á Heygsbreyt frá Javnaðarflokknum. Prentsmiðjan á Heygsbreyt sum varð stovnað í 1935 og sum gjøgnum tíðirnar hýsti Tingakrossi, Dagblaðnum og Sosialinum er í dag víðkað og umvæld, og virkar við nýmótans Off-sett teknikki, sum Einar Joensen eigur og rekur.

Sámál Olsen, sáli, kom í læru á Sosialinum í 1962 - 17 ára gamal

Blaðfólkafundur á Sosialinum í 1982: Dagny Joensen og Jan Müller, sum enn starvast á Sosialinum. Tórfinn Smith, sum starvast hjá Stravsmannafelagnum og Jóhann Mortensen, Árni Joensen og Hogni Djurhuus, sum allir triggir starvast í útvarpinum